

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้าโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงอนาคต (The Ethnographic Future Research: EFR) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยที่พยายามแสวงหาอนาคตภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเป็นฉันทมติ (Consensus) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า

ขั้นตอนและวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Approach) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Approach) เข้าด้วยกัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Approach) ในขณะที่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Approach) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยเพื่อกำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวโน้มของประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรมในทศวรรษหน้า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียน การจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย จุดมุ่งหมายทั่วไปของการศึกษาคาทอลิก ลักษณะของโรงเรียนคาทอลิก วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกในอดีตและปัจจุบัน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคาทอลิก วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยอย่างกว้าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในการวิจัยมาเขียนเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive Open Ended Interview Questionnaire) โดยกำหนดเพียงหัวข้อหรือประเด็นไว้

อย่างกว้าง ๆ และนำแบบสัมภาษณ์ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และทำการแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำโดยแบบสัมภาษณ์มีบทนำสังเขปเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบเกี่ยวกับแนวโน้มของประเทศไทยในทศวรรษหน้าเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต (The Ethnographic Future Research: EFR) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยที่พยายามแสวงหาอนาคตภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรม องค์การของโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเป็นฉันทามติ (Consensus) ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 63 คน (รายนาม ปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 285) โดยมีลักษณะเป็นกลุ่มอเนกพันธุ์ (Heterogeneous Group) ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่มดังนี้ 1) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาคาทอลิก มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ประสบการณ์สูง รับผิดชอบการศึกษาคาทอลิกด้านนโยบาย การบริหารจัดการเป็นเวลานาน 2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้าน สังคม วัฒนธรรม การพัฒนาคน 3) เป็นผู้มีความรู้ทักษะประสบการณ์ในด้านการศึกษาระดับ การศึกษามหาภาคหรือการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ และ 4) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ประสบการณ์สูงในการบริหารสถานศึกษาคาทอลิก

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยพบผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยขอเข้าพบผู้เชี่ยวชาญทุกคนด้วยตนเองเพื่อทบทวนด้วยวาจา และอธิบายระเบียบวิธี วิจัยและขั้นตอนการวิจัยเพื่อการตอบรับการเป็นผู้ให้ข้อมูล และผู้วิจัยเสนอชื่อต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อ ออกหนังสือตามระเบียบของทางราชการ (รายละเอียดหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ปรากฏในภาคผนวก ข หน้า 283)

ขั้นตอนที่ 5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน 2 ลักษณะตามความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญ ตามที่ได้ นัดหมายและตกลงกันเบื้องต้นดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาและเขียนตอบตามประเด็นของ แบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยสัมภาษณ์เป็นการเพิ่มเติมตามวันที่นัดหมายเพื่อเก็บแบบสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์สดผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ตามวันที่นัดหมาย

ขั้นตอนที่ 6 สรุปการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique)

ผู้วิจัยสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญจากการบันทึกที่เป็นเอกสาร แถบบันทึกเสียงหรือภาพเคลื่อนไหว แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขหรือเพิ่มคำสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์/สังเคราะห์ สรุปเป็นฉันทามติ

ผู้วิจัยวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละประเด็น สรุปเป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 8 เขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-up)

ผู้วิจัยสรุปเป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละประเด็นเป็นภาพอนาคตของวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคาทอลิกและนำเสนอผลการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive Open Ended Interview Questionnaire) โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการหลายคนและนำมาหลอมรวมและพัฒนาขึ้นมาเป็นกรอบความคิด เพื่อให้ได้หัวข้อและประเด็นเพื่อการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้าตามหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ 23 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ปรัชญา (Philosophy) 2) วิสัยทัศน์ (Vision) 3) พันธกิจ (Mission) 4) เป้าหมาย (Goals) 5) ยุทธศาสตร์ (Strategy) 6) โครงสร้างองค์กร (Organizational Structure) 7) รูปแบบการบริหาร (Administrative Style) 8) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Leadership) 9) คุณลักษณะของบุคลากร (Qualification of Personnel) 10) บุคคลที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง (Hero and Heroine) 11) สัญลักษณ์ (Symbols) 12) ความเชื่อ (Belief) 13) บรรทัดฐานทางศีลธรรม (Moral Standard) 14) ธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ (Tradition or Custom) 15) ระเบียบปฏิบัติ (Regulations) 16) พิธีกรรมหรืองานพิธี (Ceremony) 17) หลักสูตรของโรงเรียน (Curriculum) 18) การจัดการเรียนการสอน (Learning-Teaching Activities) 19) ธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) 20) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) 21) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสิ่งแวดล้อม (Relationship to Environment) 22) ความเป็นจริงของโรงเรียน (Reality of Catholic School) และ 23) เทคโนโลยี (Technology)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 63 คน โดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน 23 ประเด็น บันทึกเป็นเอกสาร แถบบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหวประกอบเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ (Content Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) เนื้อหาโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงแนวโน้มความคิดเห็นส่วนใหญ่ซึ่งถือเป็นฉันทามติ (Consensus) ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และสรุปเป็นผลการวิจัย วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า